

**L'Observatori
Astronòmic de la
Universitat de València
ha endegat diverses
iniciatives per divulgar
l'astronomia i alhora fer
recerca d'excel·lència.**

hem fet és tractar de dotar-nos d'un instrument d'observació astronòmica adient, és a dir, adequat per fer investigació i que també puguem utilitzar per a divulgació." La Universitat ha encarregat a l'empresa alemanya Halfmann un telescopi de seixanta centímetres de diàmetre, que tindrà un cost de 160.000 euros. Al mes de febrer, com a molt tard, l'empresa hauria d'acabar aquest aparell, que s'instal·larà en un antic observatori que la Universitat de València i la Societat Valenciana d'Astronomia comparteixen a Ares dels Oms (Serrans). Els

Acostar-se a la lluna de València

Tot i que els Estatuts de la Universitat de València recullen l'existència de l'Observatori Astronòmic de València i la seva singularitat dins de la institució, només comparable amb la del Jardí Botànic, l'Observatori sempre havia estat un pèl oblidat, sense infraestructura ni personal. L'any 2000 el rector Pedro Ruiz va nomenar Vicent Martínez nou director de l'Observatori i li va encarregar que el convertira en un centre de divulgació i recerca. En menys de tres anys, i amb el suport del nou rector, Francisco Tomás, Martínez ha consolidat un programa de divulgació, Nits de Divendres, Nits d'Estels; n'ha presentat un altre, l'"Aula del Cel"; ha encarregat la construcció d'un nou telescopi a Ares dels Oms (Serrans); ha creat el Museu de l'Observatori; i ha reunit un grup de deu persones per fer recerca.

"Des del punt de vista de la recerca i la divulgació —explica Vicent Martínez—, una de les passes més importants que

límits del telescopi, els ha fixat la mateixa orografia valenciana: "Serà el màxim que ens ofereix el cel de la comunitat. No tindria sentit fer una inversió de milers de milions si no hi ha altures i condicions millors per a l'observació." El nou telescopi serà robòtic, de manera que es podrà manipular a distància, gràcies a Internet, sense que hi haja presència humana en l'observatori d'Ares.

Les limitacions del telescopi no fan impossible la recerca de qualitat. Els astrònoms poden accedir als grans telescopis que hi ha a l'estat espanyol sempre que demostrin competència científica. Grans instal·lacions com el telescopi anglès de 3,5 metres de diàmetre William Herschle, que és instal·lat a l'illa canària de La Palma, ha de reservar un 20% del seu temps a astrònoms de l'estat espanyol. Per aconseguir utilitzar el Herschle s'han de presentar propostes d'ús per al temps que es demana, i un comitè decideix, depenent dels projectes, dels currículums i de la solvència in-

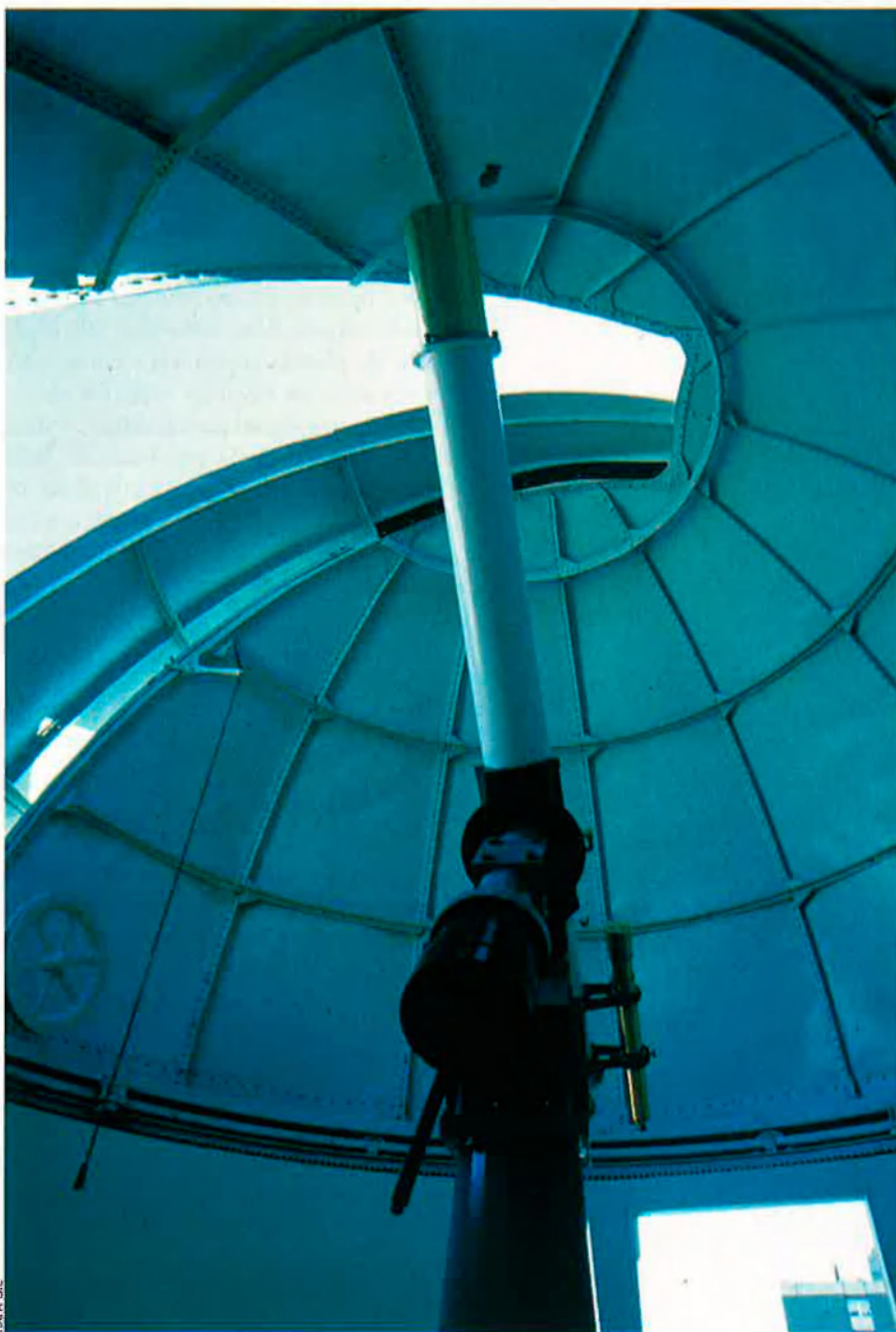
vestigadora dels astrònoms, quin temps es dona a cadascú.

La Universitat ha donat suport al grup de recerca de l'Observatori, i Vicent Martínez, que començà sol, ja té deu companys, que gaudeixen d'una beca Ramon y Cajal del Ministeri de Ciència i Tecnologia. L'objectiu, segons Martínez, és "ser unes quinze persones, en qüestió de mesos o un any, i, amb això, assolir un cert nivell crític per funcionar com a centre de recerca i divulgació".

La divulgació. En els últims anys, l'Observatori ha organitzat, com ja s'ha comentat, les Nits de Divendres, Nits d'Estels, un programa de divulgació que acostava els valencians a la lluna i els planetes del sistema solar. A més d'aquesta iniciativa, que ja s'ha consolidat, l'Observatori iniciarà d'aquí a poc temps l'Aula del Cel, gràcies a un conveni que signarà amb la Generalitat Valenciana per divulgar i ensenyar astronomia en els cicles de primària i secundària. La proposta ja té el vistiplau de la Fundació de Ciència i Tecnologia, que depèn del Ministeri del mateix nom. A més, ha rebut la qualificació d'"excel·lent" d'aquesta Fundació, la qual cosa significa també que l'Aula tinga el pressupost garantit. L'Observatori crearà un gabinet didàctic i explicarà coses molt bàsiques i altres de més complexes, amb l'ajuda de diferents eines. D'una banda, un observatori mòbil que es traslladarà a les escoles i permetrà l'observació directa, sempre que els col·legis siguen lluny de les ciutats –i, per tant, de la contaminació lumínica–. Al Campus de Burjassot de la Universitat de València s'instal·larà també una aula presencial on els xiquets podran aprendre, gràcies a simuladors, un planetari, ordinadors i sistemes solars en miniatura.

"Pensem –diu Vicent Martínez– que, si funciona bé, tindrà un ressò social molt important perquè hi ha moltes escoles que demanen una cosa semblant." En alguns casos, l'Observatori d'Ares servirà per ampliar, amb observació directa, tot el que els alumnes hagen après amb anterioritat a l'aula.

L'Observatori arrodonirà el seu vesant divulgatiu amb la restauració del Museu. A l'antiga Facultat de Ciències

RAFA GIL

de l'avinguda Blasco Ibáñez, que ara allotja el nou rectorat de la Universitat de València, l'Observatori ha reconstruït amb cura la primera ubicació que va tenir. Al 1907, el primer director de l'Observatori, Ignacio Tarazona, un valencià que havia ocupat la càtedra de Cosmografia i Física del Globus entre els anys 1898 i 1906, va aconseguir un magnífic telescopi refractor de la prestigiosa casa Grubb, de 156 mil·límetres d'obertura i equipat amb una sèrie de càmeres fotogràfiques.

Ara, l'Observatori ha recuperat aquest aparell i també una cúpula giratòria de cartó pintat que el mateix Tarazona va dissenyar per a la segona ubicació de l'Observatori, a l'antic edifici del carrer de la Nau. El Museu es completa amb una reproducció del despatx de Tarazona, amb el mobiliari original, molts altres instruments científics conservats i bona part de la biblioteca del primer director i el seu arxiu documental.

Àlex Milian